

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə prorektor
vəzifəsini icra edən

 dos.Zaur Məmmədov

" 12 " 09 2025 ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050409- "Mühasibat" A,B

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

1.Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Fəaliyyətin effektiv idarə edilməsi"

Fənn proqramı: Kafedranın 12 sentyabr 2025 ci il 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

Fənn haqqında məlumat:

Kodu: İPF-B10

Tədris ili: I (2025-2026) Əyani II Semestr:

Tədris yükü: Cəmi: 30 saat- (30 s. mühazirə)

AKTS üzrə kredit: 6

Auditoriya :

II. Müəllim haqqında məlumat:

Fənni tədris edən müəllimin adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı:

b\mAxundov Firdovsi Allahverdi oğlu

Məsləhət günləri və saatları: II gün saat 1400-1600

E-mail ünvanı: fir.axundov@gmail.com

Kafedranın hüquqi ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodiki materiallar:

Əsas:

1. Şahbazov K .A, Məmmədov M.H, Həsənov H.S. Menecment. Bakı – 2007.
2. Şahbazov K.A, Məmmədov M.H, Həsənov H.S. Müasir menecment (II-ci kitab). Bakı – 1994.
3. A.Imran. Menecment. Bakı-2007.
4. Ə.H.Ələkbərov, M.Ə.Vəliyev, S.H.Pürhani. Menecment. Bakı-2013.
5. Şahbazov K.A, Məmmədov M.H, Həsənov H.S. Dövlət və bələdiyyə idarəçiliyi. Bakı – 2010.

Əlavə:

6. Грачев М.В. Суперкадры: Управление персоналом между народный корпораций – М, Дело, 1993.
7. Липсиц И. Секреты умелого руководства – М, Экономика, 1991.
8. Майкл Портер. Конкуренция – Санкт-Петербург, Москва-Киев, 2003.
9. Менеджмент (под.ред. Ю.А.Цыпкина) – М, 2001.
10. Менеджмент: 100 экс-х ответов, М, 2003 (составитель А.С.Пелих).

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq "İqtisadiyyatın aktual problemləri" və "Liderlik və təşkilati davranış" fənlərinin tədrisi zəruridir.

V.Korerekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda "Biznesin dövlət tənzimlənməsi" və "Beynəlxalq marketing" fənlərinin tədrisinə ehtiyac vardır.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: " Fəaliyyətin effektiv idarəedilməsi" fənni dedikdə, fənlərarası elmi biliklər sahəsi kimi başa düşülür. Çünki elə bir sahə yoxdur ki, orada idarəetməyə ehtiyac

olmasın. Fəaliyyətin idarəedilməsi ölkənin siyasi-iqtisadi sisteminin təməl istiqamətlərindən biridir və onun da effektiv şəkildə idarə edilməsinə ehtiyac vardır. İdarəetmə təsərrüfat sisteminin müxtəlif sahələrinin idarə edilməsinin əsasını təşkil edir. İdarəetmə çox məsuliyyətli bir fəaliyyətdir.Bu məqsədlə, idarəetmənin təsirli və məqsədyönlü olması üçün idarə edən şəxslərin bilik və bacarıqlara malik olması vacibdir.

Tələbələrə idarəetmənin tarixi və məktəbləri haqqında məlumatlar verilməsi, menecerlərin funksiyalarından, idarəetmə metodlarından, idarəetmədə informasiya və kommunikasiyanın önəmindən və s.-dən bəhs edilməsi nəzərdə tutulur. Həmçinin idarəetməyə elmi cəhətdən yanaşma, müəssisələrin təşkilati-quruluşu, idarəetmə üsulu və üslubu, menecmentin prinsipləri, təsərrüfat subyektlərinin təşkilati-hüquqi formaları və onların idarə olunması haqqında məlumatlar verilir. İdarəetməyə elmi yanaşma idarəetmə fəaliyyətinə, idarəetmə prosesinə, onun funksiya, metod və prinsiplərinə elmi-nəzəri baxışların məcmusundan ibarətdir. Kursun tədrisi zamanı menecmentin alt sistemləri elmi cəhətdən şərh olunur, idarəetmə prosesinin həyata keçirilməsi texnologiyası izah edilir, bu zaman tələb olunan idarəetmə vasitələri və alətlərinin təsviri verilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində , 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəffidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə

1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Mühazirə 30 saat, Məşğələ 30 saat, Cəmi 60 saat.

	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu.	Mühazirə		Seminar	
		Saat	Tarix	Saat	Tarix
1	2	3	4	5	6
1.	Mövzu 1 :İdarəetmə anlayışı, məqsəd və vəzifələr Plan: 1.İdarəetmə anlayışının mahiyyəti 2. İdarəetmədə məqsəd anlayışı və onun əhəmiyyəti 3.İdarəetmə qanunlarının tətbiqi və idarəetmə orqanları Mənbə: [2;3]	2		2	
2	Mövzu 2: İdarəetmənin təşkil formaları və onların xarakterik xüsusiyyətləri Plan: 1. İdarəetmənin fəaliyyət istiqamətləri və ona təsir edən amillər. 2. İdarəetmə funksiyalarının təsnifləşdirilməsi 3.İdarəetmənin planlaşdırma,icra, nəzarət motivləşdirmə və marketinq funksiyaları Mənbə: (1,2,3)	2		2	
3.	Mövzu 3: İdarəetmə metodları və effektiv idarəetmədə risklərin tənzimlənməsi Plan: 1.İdarəetmədə metod anlayışı və iqtisadi metod 2.İnzibati və sosial-psixoloji metod 3.İdarəetmə effektivliyi 4.İdarəetmədə risklərin tənzimlənməsi Mənbə: (2,3,4)	2		2	
4.	Mövzu 4: İqtisadi risklərin idarə edilməsi Plan: 1. İqtisadi risklər və onların idarə edilməsinin nəzəri əsasları 2. Risklərlə bağlı qəbul olunan qərarlarda şəxsiyyət amili 3. Qiymət üzrə risklərin idarə olunması Mənbə: (2,3,5)	2		2	
5.	Mövzu 5: Kommersiya risklərinin idarə edilməsi Plan: 1.Kommersiya riskləri və onların səviyyəsini xarakterizə edən göstəricilər sistemi	2		2	

	2. Əsas növ kommersiya risklərinin təhlili 3. Kommersiya risklərinin səviyyəsinin qiymətləndirilməsi Mənbə: (3,4,6)				
6.	Mövzu 6: Firmadaxili və bazar risklərinin səmərəli idarə edilməsi Plan: 1.Firmadaxili (korporasion) risk 2.Bazar riski və onun ölçülməsi metodları 3.Firmanın gəlirləri üzrə qərarların qəbulu və risklərin idarə edilməsi Mənbə: (3,5)	2		2	
7	Mövzu 7: Maliyyə risklərinin effektiv idarə edilməsi Plan: 1. Maliyyə risklərinin növləri və onların idarə edilməsi.. 2. Maliyyə risklərinin qiymətləndirilməsi üsulları 3. Maliyyə risklərinin aşağı salınması yolları Mənbə: (3,4,6)	2			
8	Mövzu 8 : İstehsalın idarə edilməsi və idarəetmə qərarlarının xüsusiyyətləri Plan: 1. İstehsalın idarəedilməsi 2. Keyfiyyətin effektiv idarə edilməsi 3. İdarəetmə qərarlarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri Mənbə: (2,4,6)	2		2	
9	Mövzu9:Firmanın strategiyasının seçilməsi və səmərəlilik meyarlarının qiymətləndirilməsi Plan: 1. Müəssisənin imkanlarının öyrənilməsi 2. Strategiyaların SWOT və GETS təhlil modelləri 3. Firmanın strategiyasının seçilməsi və səmərəlilik meyarları Mənbə: (2,5,6)	2		2	
10	Mövzu 10 :İdarəetmədə tərbiyə anlayışı və işgüzar söhbətlərin aparılması Plan: 1.Özünüidarəetmə anlayışı 2.İdarəetmədə tərbiyə komponentləri 3.İşgüzar ünsiyyət və işgüzar etikanın universal prinspləri 4.Menecment etikas və menecmentdə mədəniyyətin zəruriliyi 5.Stres və münaqişə hallarının idarə edilməsi 6. İşgüzar söhbətlərin aparılması qaydaları Mənbə: (2,3,5)	4		4	
11	Mövzu 11 :Kommunikasiya əlaqələrinin effektiv idarəetmədə rolu Plan: 1.Müəssisənin effektiv idarə edilməsində məlumat bazalarının önəmi 2.Kommunikasiya anlayışı və onun növləri 3. Təşkilati və şəxslərarası kommunikasiya Mənbə: (1,3,4)	2		2	
12	Mövzu 12: Müasir dövrdə idarəetmənin təkmilləşdirilməsi istiqamətləri	4		4	

	Plan : 1. İdarəetmənin hüquqi əsasları 2. Müəssisələrin sağlamlaşdırılması, müflisləşməsi və iflasının idarə olunması 3. Elmi-texniki tərəqqinin idarə olunması 4. İdarəetmə sistemində marketing 5. Müasir dövrdə iqtisadi idarəetmə mexanizmlərinin formalaşdırılması xüsusiyyətləri Mənbə: (3,4)				
13	Mövzu 13 : Kadr ehtiyatlarının idarəedilməsi Plan: 1. Kadr xidməti fəaliyyətinin menecment sistemində yeri və rolu 2. Kadrların seçilməsi, yerləşdirilməsi və ixtisasının artırılması 3. Kadr ehtiyatlarının idarə olunması Mənbə: (2,3,5)	2			
	CƏMI	30		30	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı təsərrüfat subyektlərinin iqtisadi maraqlarına uyğun qərar qəbul edilməsini, məlumatları müqayisəli şəkildə təhlil etməyi, nəticələri qiymətləndirməyi. idarəçiliyin təmin edilməsində həvəsləndirilmə metodlarına diqqət yetirməyi və s. nail olmağı bacarmalıdır.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- İdarəetmənin mahiyyətini, məqsəd və vəzifələrini öyrənir,
- İdarəetmənin üslub və metodlarını mənimsəyir,
- Səmərəli idarəetmədə risklərin tənzimlənmə münasibətlərini öyrənir
- Kadr ehtiyatlarının idarəedilməsi barədə məlumatlar əldə edir
- Müasir dövrdə idarəetmənin təkmilləşdirilməsi istiqamətlərinin mahiyyətini öyrənir.
- Müstəqil analiz etmə bacarığına yiyələnir;

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. İdarəetmə anlayışının mahiyyəti
2. İdarəetmədə məqsəd anlayışı və onun əhəmiyyəti
3. İdarəetmə qanunlarının tətbiqi və idarəetmə orqanları
4. İdarəetmənin fəaliyyət istiqamətləri və ona təsir edən amillər.
5. İdarəetmə funksiyalarının təsnifləşdirilməsi
6. İdarəetmənin planlaşdırma, icra, nəzarət motivləşdirmə və marketing funksiyaları
7. İdarəetmədə metod anlayışı və iqtisadi metod
8. İnzibati və sosial-psixoloji metod
9. İdarəetmə effektivliyi
10. İdarəetmədə risklərin tənzimlənməsi
11. İqtisadi risklər və onların idarə edilməsinin nəzəri əsasları
12. Risklərlə bağlı qəbul olunan qərarlarda şəxsiyyət amili

13. Qiymət üzrə risklərin idarə olunması
14. Kommersiya riskləri və onların səviyyəsini xarakterizə edən göstəricilər sistemi
15. Əsas növ kommersiya risklərinin təhlili

II Kollektivium sualları

1. Kommersiya risklərinin səviyyəsinin qiymətləndirilməsi
2. Firmadaxili (korporasion) risk
3. Bazar riski və onun ölçülməsi metodları
4. Firmanın gəlirləri üzrə qərarların qəbulu və risklərin idarə edilməsi
5. Maliyyə risklərinin növləri və onların idarə edilməsi..
6. Maliyyə risklərinin qiymətləndirilməsi üsulları
7. Maliyyə risklərinin aşağı salınması yolları
8. İstehsalın idarəedilməsi
9. Keyfiyyətin effektiv idarə edilməsi
10. İdarəetmə qərarlarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri
11. Müəssisənin imkanlarının öyrənilməsi
12. Strategiyaların SWOT və GETS təhlil modelləri
13. Firmanın strategiyasının seçilməsi və səmərəlilik meyarları
14. Özünüidarəetmə anlayışı
15. İdarəetmədə tərbiyə komponentləri

XV. İmtahan sualları:

1. İdarəetmə anlayışının mahiyyəti
2. İdarəetmədə məqsəd anlayışı və onun əhəmiyyəti
3. İdarəetmə qanunlarının tətbiqi və idarəetmə orqanları
4. İdarəetmənin fəaliyyət istiqamətləri və ona təsir edən amillər.
5. İdarəetmə funksiyalarının təsnifləşdirilməsi
6. İdarəetmənin planlaşdırma, icra, nəzarət motivləşdirmə və marketinq funksiyaları
7. İdarəetmədə metod anlayışı və iqtisadi metod
8. İnzibati və sosial-psixoloji metod
9. İdarəetmə effektivliyi
10. İdarəetmədə risklərin tənzimlənməsi
11. İqtisadi risklər və onların idarə edilməsinin nəzəri əsasları
12. Risklərlə bağlı qəbul olunan qərarlarda şəxsiyyət amili
13. Qiymət üzrə risklərin idarə olunması
14. Kommersiya riskləri və onların səviyyəsini xarakterizə edən göstəricilər sistemi
15. Əsas növ kommersiya risklərinin təhlili
16. Kommersiya risklərinin səviyyəsinin qiymətləndirilməsi
17. Firmadaxili (korporasion) risk
18. Bazar riski və onun ölçülməsi metodları
19. Firmanın gəlirləri üzrə qərarların qəbulu və risklərin idarə edilməsi
20. Maliyyə risklərinin növləri və onların idarə edilməsi..
21. Maliyyə risklərinin qiymətləndirilməsi üsulları
22. Maliyyə risklərinin aşağı salınması yolları
23. İstehsalın idarəedilməsi
24. Keyfiyyətin effektiv idarə edilməsi
25. İdarəetmə qərarlarının mahiyyəti və xüsusiyyətləri
26. Müəssisənin imkanlarının öyrənilməsi
27. Strategiyaların SWOT və GETS təhlil modelləri
28. Firmanın strategiyasının seçilməsi və səmərəlilik meyarları

29. Özünüidarəetmə anlayışı
30. İdarəetmədə tərbiyə komponentləri
31. İşgüzar ünsiyyət və işgüzar etikanın universal prinspləri
32. Menecment etikas və menecmentdə mədəniyyətin zəruriliyi
33. Stres və münaqişə hallarının idarə edilməsi
34. İşgüzar söhbətlərin aparılması qaydaları
35. Müəssisənin effektiv idarə edilməsində məlumat bazalarının önəmi
36. Kommunikasiya anlayışı və onun növləri
37. Təşkilatı və şəxslərarası kommunikasiya
38. İdarəetmənin hüquqi əsasları
39. Müəssisələrin sağlamlaşdırılması, müflisləşməsi və iflasının idarə olunması
40. Elmi-texniki tərəqqinin idarə olunması
41. İdarəetmə sistemində marketinq
42. Müasir dövrdə iqtisadi idarəetmə mexanizmlərinin formalaşdırılması xüsusiyyətləri
43. Kadr xidməti fəaliyyətinin menecment sistemində yeri və rolu
44. Kadrların seçilməsi, yerləşdirilməsi və ixtisasının artırılması
45. Kadr ehtiyatlarının idarə olunması

"Fəaliyyətin effektiv idarəedilməsi" fənninin sillabusu tədris planı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.
(12 sentyabr 2025 ci il, 01 sayılı protokol).

Kafedra müdürü.v.i.e:

dos. G.Əliyeva

Fənn müəllimi:

b/ müə. F.Axundov